

Hel hf og hf-enkeltfag på VUF, Infohæfte II
Infohæfte til hf-kursister 2010-2011

Forord

Indførelsen af gymnasireformen har betydet, at undervisningen på såvel enkeltfags-hf som toårigt hf har fået en ny udformning. Der er dels sket ændringer i fagenes læreplaner, dels mere overordnet sket ændringer mht. selve strukturen og indholdet i hele hf-uddannelsen.

Intentionen i reformen på hf har bl.a. været at gøre uddannelsen mere anvendelsesorienteret og lægge fokus på udviklingen af studiekompetencer. Konkret betyder dette, at der fx indgår værkstedsundervisning, tutorordning, studiebog og projektbaseret eksamensform i hf-uddannelsen. Også nye faggrupper som 'Kultur- og samfundsfagsgruppe' og 'Naturvidenskabelig faggruppe' er blevet dannet. Og endelig er der indført nye prøveformer – såvel skriftlige som mundtlige.

Du vil kunne mærke reformens gennemslag på forskellig vis, afhængigt af, om du går på et enkeltfagshold, et fagpakkehold eller skal sammenstykke til en hel hf. På et enkeltfagshold vil det især være læreplanens nye udformning, du vil møde. På fagpakkeholdene vil du møde tutorordningen, studiebogen og værkstedsundervisningen. Og hvis du skal tage en hel hf skal du dels have værkstedsundervisning, dels gennemføre nogle særlige skriftlige prøver, herunder Større skriftlig opgave (SSO).

Du kan på de følgende sider læse om de enkelte elementer i hf-uddannelsen, og om hvordan det foregår her på VUF. Oversigten er udformet som et 'Minilex'.

Første gang, du læser i Minilex, siger det dig måske ikke så meget, men efterhånden som vi kommer ind i skoleåret, kommer der forhåbentlig mere "kød og blod" på de enkelte elementer – og så kan det være rart at have en samlet oversigt at forholde sig til.

Niels Knap

Indholdsfortegnelse

Minilex

- Eksamensformer
- Evaluering
- EP - Eksamensprojektet
- Fakultet – fagligt hovedområde
- Kompetencer - kompetencekatalog
- ks – Kultur- og samfundsfagsgruppen
- Læreplan
- nf – Naturvidenskabelig faggruppe
- Pakkehold og faggrupper
- SSO – Større Skriftlig opgave
- Synopsis
- Taksonomi og progression
- Tutorordning og studiebog
- Værkstedsundervisning

Minilex:

Eksamensformer

Der findes både skriftlige og mundtlige eksamener.

De skriftlige prøver varierer i længde, fra 3 timer i matematik C til 6 timer i dansk. I dansk skal du endvidere forberede dig i en gruppe sammen med andre i den første 1½ time af prøven, og derefter skrive en individuel opgave. Du må orientere dig i dit fags læreplan for at se, hvilken slags eksamen (prøve), du skal op i. Du kan finde dit fags læreplan på dette link:

<http://www.uvm.dk/Uddannelse/Gymnasiale%20uddannelser/Fagenes%20sider.aspx>

De mundtlige eksamener varierer fra en klassisk eksamen, hvor du får udleveret bilag og spørgsmål, og skal ind og forberede dig, før du bliver eksamineret – til en synopsiseksamen, hvor du kan have op til 24 timers forberedelse. Og endelig er der den særlige prøveform, som er knyttet til eksamensprojektet (EP). Reglerne herfor er ikke enkle – og prøveformen vil afhænge af, om du går op til den mundtlige prøve i ks eller nf – eller skriver et eksamensprojekt i nogle andre fag.

Du kan læse mere om prøveformen i ks (kultur- og samfundsfaggruppen) og nf (naturvidenskabelig faggruppe) i de to opslag om ks og nf.

Også her gælder, at du må orientere dig nærmere i dit fags læreplan for at se, hvordan din prøve er udformet. Og endelig kan du også rådføre dig med en studievejleder.

Evaluering

Undervisningen er altid blevet evalueret – og på mange forskellige måder. Med reformen er der kommet mere fokus på evalueringen som pædagogisk redskab, og det skal fremover være en integreret del af undervisningen.

Selvfølger er den endelige evaluering, som finder sted, når du går til eksamen, vigtig. Her får du en karakter for din præstation. Og når det gælder de skriftlige eksamener, har du forinden haft mulighed for at gå til terminsprøve.

Men den løbende evaluering af undervisningen er også vigtig. Det er godt at stoppe op og reflektere over forløbet - hvordan har du arbejdet og lært, hvordan har dit hold arbejdet, hvad med tilrettelæggelsen af forløbet, hvad med det materiale, I har brugt, arbejdsformerne, aktiviteten, osv. Alt i alt er det med til at fremme din motivation, din aktivitet, din medbestemmelse, din indsats.

Evalueringen er altså til for at alle, lærere og kursister, kan få mere ud af timerne.

Der kan evalueres på mange måder, dels skriftligt, dels mundtligt. Og det kan gøres ganske stilfærdigt (som fx med et minutupapir) og være mere voldsom (som fx med et stort spørgeskema). Man kan føre logbog, skrive essayevaluering, eller tage en mundtlig brainstorming i klassen. Hvert hold finder sin egen stil sammen med deres lærer – og nogle af lærerne har særlige evalueringsmetoder som fx ”den varme stol” og ”Delphi-metoden”. Det kan være ganske sjovt at evaluere!

Og endelig er også den løbende evaluering af det skriftlige arbejde i visse fag en vigtig del af evalueringen. Her får du den helt personlige evaluering af netop dit arbejde med den skriftlige del af faget.

EP - Eksamensprojektet

Eksamensprojektet er en ny opgave – og opgavetype - som er kommet med indførelsen af reformen. Hvis du læser hf-enkeltfag, skal du udarbejde et EP, som du kan skrive selv eller i samarbejde med andre kursister. Projektet skrives inden for de sidste 6 uger af undervisningen i form af en synopsis, og afsluttes med en mundtlig prøve på grundlag af synopsis. Det begynder med, at du udarbejder en problemformulering (som skal godkendes af dine vejledere) og afsluttes med, at du afleverer din synopsis og går til eksamen.

Hvis du læser nf (naturvidenskabelig faggruppe) eller ks (kultur-samfundsfaggruppen), og består den mundtlige prøve i en af disse faggrupper, skal du ikke udarbejde et EP.

Reglerne er ikke enkle, og er bl.a. også afhængige af, hvor langt du eventuelt er i et forløb med at stykke sammen til en hel hf. Du må derfor orientere dig nærmere i læreplanerne – og spørge dine lærere, og evt. en studievejleder.

Du skal tilmelde dig til EP i starten af februar. Studievejlederne afholder fælles orienteringsmøder for årets EP-skrivere i slutningen af januar og midt i marts.

Studievejlederne har udformet et særligt hefte om EP, som du kan få udleveret, når du tilmelder dig.

Fakultet – fagligt hovedområde

I undervisningssammenhæng bruger man udtrykket 'fagligt hovedområde' eller 'fakultet'.

Et fakultet – eller et fagligt hovedområde – er en samling af fag, som har nogle fælles træk, og som derfor kan samles i et hovedområde. Egentlig er fakultetstanken udsprunget af et forsøg på at fatte og forstå virkeligheden ved at opdele den i nogle kasser, "konstruere" nogle delområder af virkeligheden, som vi synes hænger godt sammen, og som vi kan forstå på en særlig måde.

Man kan så operere med et forskelligt antal kasser - altså fakulteter – alt efter temperament, men man kan naturligvis aldrig påstå, at man nu har fået patent på virkeligheden.

Vi forsøger altså at opdele virkeligheden i nogle hovedområder, som har nogle fællestræk både metodisk og fagligt. På hf har man valgt at inddele fagene i tre fakulteter eller faglige hovedområder: naturvidenskab, humaniora og samfundsvidenskab. De tre fakulteter kan så beskrives ved, hvad de overordnet beskæftiger sig med, og ved, hvilke metoder, der anvendes.

Hovedområde	Indhold	Metoder
Naturvidenskab	Fænomener og processer i natur og teknologi	Observationer, måling, eksperimenter, afprøvning af hypoteser
Humaniora	Menneskers tanker, ideer og åndelige kultur	Fortolkning. Teoridannelser afprøves i fortsat diskussion
Samfundsvidenskab	Sociale systemer, menneskelige fællesskaber	Indsamling af empiri; kvantitative og kvalitative undersøgelser – tolkende teoridannelser

Ideelt set burde vi kunne placere hf-fagene i de enkelte kasser eller fakulteter – og det kan vi også gøre med rigtig mange af fagene. Men enkelte fag placeres i flere forskellige fakulteter, se figuren. Og husk: denne figur er blot én måde at sætte fagene op på. Nogle ville fx mene, at mediefag og multimedier tilhørte det samfundsvidenskabelige fakultet – og at matematik skulle placeres lige i midten af figuren!

Kompetencer - kompetencekatalog.

Det er ikke helt enkelt at forklare, hvad kompetence er!

Nogle mener, at man kan forklare kompetence – i bred forstand - ved følgende:

Kompetence er at vide, kunne og gøre:

- man skal lære en række redskaber at kende
- man skal være i stand til at bruge dem
- man skal anvende dem i praksis i samspil med andre

Kompetence er med andre ord ikke noget man bare kan ”indeholde”, det er noget man skal udvise, noget man egentlig kun kan vise, at man har, ved at handle og agere.

Derfor kunne en anden definition på kompetence lyde sådan:

Kompetence er noget, man har, fordi man ved noget og gør noget, der lever op til udfordringerne i en given situation.

Hvordan hænger det så sammen med undervisningen på hf-enkeltfag?

I hf-enkeltfagsbekendtgørelsen (juni 2010) kan du i § 1, stk. 2 læse følgende:

’Hf-enkeltfag har til formål, at voksne kursister opnår almindelse, viden og kompetencer, som danner grundlag for videre uddannelse eller øger mulighederne på arbejdsmarkedet.’

Og i § 1, stk. 3 kan du læse følgende: *’Kursisterne skal gennem uddannelsens faglige og pædagogiske progression udvikle faglig indsigt og studiekompetence.*

En vigtig del af formålet med uddannelsen er altså, at du erhverver dig kompetencer, herunder studiekompetence.

Du kan i skemaet herunder se, hvordan vi opdeler kompetencerne og hvad der karakteriserer dem.

I klassen vil din lærer mere konkret tage fat i, hvordan der arbejdes med kompetencerne i dit fag.

hf – kompetencekatalog		
Almene studiekompetencer	IT-kompetencer	Personlige kompetencer
<ul style="list-style-type: none">- Beherske notat- og studieteknik- Beherske de taksonomiske niveauer- Formulere faglige problemstillinger- Have retorisk bevidsthed- Beherske forskellige arbejdsformer	<ul style="list-style-type: none">- Beherske relevante it-færdigheder, både generelle og fagspecifikke	<ul style="list-style-type: none">- Være bevidst om og kunne håndtere egne læreprocesser- Udvikle faglig og studiemæssig selvstændighed- Kunne samarbejde i grupper

Det er naturligvis en opdeling, som er opstillet for at kunne holde begreberne ude fra hinanden. I dine læreprocesser kan man jo ikke hævde, at du kun opbygger én slags kompetence, da flere af dem indgår i en vekselvirkning.

I læreplanerne for de enkelte fag (se opslag herom i minilex) kan du læse om de faglige mål for faget. Disse faglige mål er formuleret med udgangspunkt i kompetencebegrebet.

ks – kultur- og samfundsfaggruppen

Kultur- og samfundsfaggruppen er – lige som naturvidenskabelig faggruppe - en nydannelse, som er kommet med indførelsen af reformen.

Denne faggruppe består af tre fag: historie (B-niveau), samfundsfag og religion (begge på C-niveau). Fagene har tilsammen 300 timer, fordelt med 75 timer til samfundsfag, 75 timer til religion, og 150 timer til historie. På VUF har vi valgt at ks gennemføres på ét år, placeret på fire ud af ugens fem dage.

I ks arbejder man i nogle perioder ”ude” i det enkelte fag, og i andre perioder arbejder man projektorganiseret, dvs. med et fællesfagligt tema, som alle tre fag bidrager til.

ks er et godt udtryk for den pædagogiske tankegang i reformen, nemlig dette at man skal prøve at arbejde i større helheder, skabe nye sammenhænge – og med fokus på alsidighed i brugen af arbejdsformer.

Dette afspejles naturligvis også i eksamensformen, hvor man fx kan vælge at forberede sig i grupper - men dog skal eksamineres enkeltvis.

Prøven er mundtlig på grundlag af et skriftligt projekt. Projektet udarbejder du i de to sidste uger af undervisningsperioden i form af en synopsis. De to uger starter med at du (evt. sammen med andre) ved lodtrækning trækker en tekstsamling, som dine tre lærere har udarbejdet. De tekstsamlinger, du kan trække imellem, er alle inden for et af de fællesfaglige temaer, I har arbejdet med i løbet af året. Du – eller I – skal så i de to uger, som er tilbage af undervisningsperioden, på grundlag af den udtrukne tekstsamling udarbejde en synopsis på 2-3 sider, som skal afleveres den sidste undervisningsdag. Synopsen skal du siden fremlægge ved den mundtlige prøve.

Alle tre fag deltager i eksamen, og eksaminationstiden er på 45 min. pr eksaminand.

Læreplan

Hvert enkelt fag har sin egen læreplan. Ja, faktisk er der en læreplan for hvert niveau i faget.

Læreplanen er en slags indholdsdeklaration for faget. Alle læreplaner er opbygget på samme måde og indeholder følgende punkter:

1. Identitet og formål
 - 1.1. Identitet
 - 1.2. Formål
2. Faglige mål og fagligt indhold
 - 2.1. Faglige mål
 - 2.2. Kernestof
 - 2.3. Supplerende stof
3. Tilrettelæggelse
 - 3.1. Didaktiske principper
 - 3.2. Arbejdsformer
 - 3.3. It
 - 3.4. Samspil med andre fag
4. Evaluering
 - 4.1. Løbende evaluering
 - 4.2. Prøveformer
 - 4.3. Bedømmelseskriterier

Du kan formentlig alene af disse punkter få en fornemmelse af, at læreplanen danner rammerne for faget. Det er inden for disse rammer, at faget skal praktiseres. Selvfølgelig har den enkelte lærer sin egen undervisningsstil og måde at tilrettelægge faget på, men der er altså opstillet en plan og nogle rammer for udfoldelserne.

Læreplanen er meget stramt formuleret, hvilket du selv vil kunne opleve, når du får udleveret fagets læreplan af din lærer – eller måske selv er gået ud på Undervisningsministeriets hjemmeside <http://www.uvm.dk/Uddannelse/Gymnasiale%20uddannelser/Fagenes%20sider.aspx> og har downloadet fagets læreplan. Den meget stramme formulering er nødvendig af juridiske grunde. For at kompensere for denne stramhed, er der så udarbejdet vejledninger til de enkelte fag. Læreplan og vejledning hører så at sige sammen, når fagets praksis skal sikres. Vejledningen kan godt være lang, op til 35 sider eller mere, så det er ikke sådan en pjatsag, der lige kan skimmes igennem, men en pænt alvorlig sag.

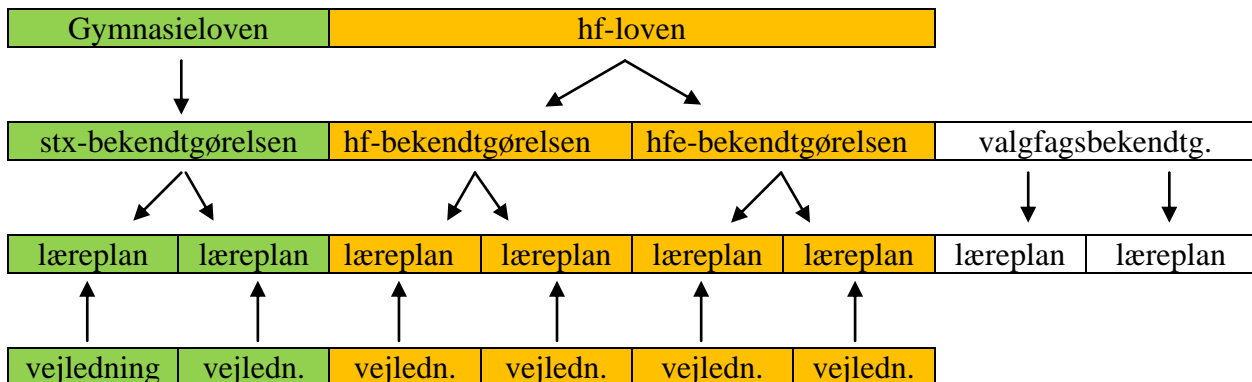
De enkelte fags læreplaner optræder som bilag i ”Bekendtgørelsen”. Bekendtgørelsen er udformet på grundlag af en lov vedtaget i Folketinget.

I Danmark har vi et samlet gymnasialt system, som består af uddannelsen til studentereksamen (stx), til højere forberedelseseksamen (hf), til højere handelseksamen (hhx), og endelig til højere teknisk

eksamen (htx). Dette gymnasiale system er dækket af tre love, nemlig 'Gymnasieloven', 'hf-loven' og 'hxx- og htx-loven'.

Disse love er så udmøntet i en række bekendtgørelser, hvoraf de vigtigste er 'stx-bekendtgørelsen', 'hf-bekendtgørelsen', 'hfe-bekendtgørelsen', 'hxx-bekendtgørelsen', 'htx-bekendtgørelsen', 'valgfagsbekendtgørelsen', 'GS-bekendtgørelsen' og 'Bekendtgørelsen om studie- og ordensregler i de gymnasiale uddannelser'. Der skal jo være styr på tingene!

Så når du læser i dit fags læreplan, er den en - lille, men vigtig - brik i det store samlede lov-kompleks, hvor den helt enkle sammenhæng er følgende:

nf – naturvidenskabelig faggruppe

Naturvidenskabelig faggruppe er – lige som kultur- og samfundsfaggruppen – en nydannelse, som er kommet med indførelsen af reformen.

Denne faggruppe består af tre fag: biologi, geografi og kemi (alle tre fag på C-niveau). Fagene har tilsammen 225 timer, fordelt med 75 timer til hvert fag. På VUF har vi valgt at nf gennemføres på ét år, placeret på tre ud af ugens fem dage.

Lige som med ks veksler undervisningen mellem fællesfagligt emne- og projektarbejde og kursusperioder, hvor særfaglig grundviden indarbejdes. Og derudover er der en del praktisk arbejde i form af feltarbejde og eksperimentelt arbejde, som man så vidt muligt får knyttet til det teoretiske stof.

nf er et godt udtryk for den pædagogiske tankegang i reformen, nemlig dette at man skal prøve at arbejde i større helheder, skabe nye sammenhænge – og med fokus på alsidighed i brugen af arbejdsformer. Men eksamensformen er mere "klassisk" end i ks. Prøven er individuel, du får 40 minutters forberedelse, og eksaminationstiden er ligeledes på 40 minutter. Alle tre fag deltager i eksaminationen.

Pakkehold og faggrupper

På VUF har vi tre pakkehold:

- Pædagogfagpakken: dansk (A-niveau), engelsk (B-niveau), psykologi (C-niveau) og samfundsfag (B-niveau)
- Soc/syg-fagpakken: dansk (A-niveau), engelsk (B-niveau), psykologi (C-niveau), samt endnu et fag på B-niveau: Biologi for sygeplejerskerne, samfundsfag for socialrådgiverne - og matematik for folkeskolelærerne
- Startpakken: dansk (A-niveau), engelsk (B-niveau) og matematik (C-niveau)

Og derudover har vi to faggrupper:

- ks: kultur- og samfundsfaggruppen – historie (B), samfundsfag (C) og religion (C)

- nf: naturvidenskabelig faggruppe – kemi (C), geografi (C) og biologi (C)

SSO – Større skriftlig opgave

Større skriftlig opgave er obligatorisk for dig, som vil gennemføre en hel hf-uddannelse. Du kan sagtens sammenstykke din hf-eksamen over nogle år, og du skal blot udarbejde en SSO i løbet af denne periode.

Opgaven er individuel, og du kan skrive i 1-3 fag, hvoraf ét af fagene skal være på mindst B-niveau. Før reformen skrev man SSO i ét fag, færdigt arbejde – men efter reformen er der åbnet mulighed for at skrive i flere fag, hvilket selvfølgelig er sket ud fra ønsket om at fremme arbejdet med større helheder og større sammenhænge.

Du kan skrive opgaven, mens du går til undervisning i faget, men du kan også skrive opgaven efter at du har afsluttet faget eller fagene. Du vælger, i samarbejde med din vejleder, dit emne, hvorefter din vejleder udformer opgaveformuleringen. Din opgave vurderes af en censor udefra og af din vejleder. På VUF afholder studievejlederne nogle orienteringsmøder om opgaveformen i oktober og januar. Du kan holde møder med din vejleder fra november til februar, og vil få opgaveformuleringen udleveret om fredagen i uge 5. Derefter har du uge 6 (undervisningsfri) til at skrive din opgave i, med aflevering om fredagen lige før vinterferien. Dog fortsætter undervisningen som normalt på de hold, du går på.

Studievejlederne har udformet et særligt hæfte om SSO, som du kan få udleveret efter efterårsferien.

Synopsis.

Synopsis betyder oversigt – en helt bestemt slags oversigt.

Synopsen er en særlig skriftlig opgaveform. Man kan også kalde den for en særlig genre indenfor skrivningen. Det helt afgørende for synopsisformen er, at den ikke er en afsluttet og færdig opgave. Den skal følges op med et mundtligt forsvar i form af en fremlæggelse og efterfølgende dialog. Denne fremlæggelse kan være med eller uden talepapir, hvor de punkter du vil tage fat i, er skrevet op. Synopsen kan have forskelligt omfang. Det typiske er et produkt på 3-5 sider.

Typisk vil synopsen starte med din problemformulering (inden for det emne, du har valgt at arbejde med), hvorefter du udfolder denne med nogle problemstillinger. Derefter skal der være en kortfattet diskussion af de materialer, teorier og metoder, du har brugt i arbejdet med problemstillingerne – og endelig skal der så være et konklusionsafsnit, som dels indeholder delkonklusioner på dine problemstillinger, dels indeholder ”den store forkromede konklusion” på din problemformulering.

Derudover skal de formelle krav: titel, litteraturliste, noteapparat osv. være i orden.

Dette er naturligvis en meget kortfattet fremstilling af synopsisformen. Kravet til din synopsis-skrivning vil variere, afhængigt af i hvilken sammenhæng – og i hvilket fag - du skal skrive den. Men det helt grundlæggende er altså, at synopsen er en tekst, der ikke kan stå alene, men forudsætter en senere uddybning ved en mundtlig præsentation.

Eksamensprojektet (EP) er et eksempel på en synopsisopgave, hvor der altså både er en skriftlig del, synopsen, og en mundtlig del, selve eksamen, hvor du fremlægger din synopsis (du kan læse om EP i opslaget herom). I faggruppen ks vil du lære at udarbejde en synopsis som del af et projektarbejde – og til selve eksamen i ks skal du ligeledes udarbejde en synopsis, som du så ved selve den mundtlige prøve fremlægger og forsvare.

Taksonomi og progression.

I drømme kan vi alting – men når vi er vågne, ved vi godt, at ikke alting er lige let. Der er forskel på tingene – på det lette og det svære. Vi har altså brug for at kunne inddele verden omkring os på en eller anden måde.

Brugen af taksonomi er vores forsøg på at inddele og klassificere ”denne verden”: Karakterskalaen, som bruges ved prøver og eksaminer, er en taksonomi - og inddelingen af alle jordens levende organismer i arter, slægter, ordener, familier osv. er også en taksonomi.

I fagene bruges taksonomien til at inddele fagenes læringsmål i nogle niveauer - alt efter hvor nemt eller hvor svært, det er. Og det gør man ved at opstille nogle trin eller niveauer, der udtrykker, i hvilken grad man behersker de faglige mål.

Der er ikke i fagene enighed om, hvordan taksonomien skal opstilles. De enkelte fag er jo forskellige og har derfor hver deres måde at opfatte tingene på. På den anden side har fagene også nogle fælles træk, som gør, at de sammen er placeret i et fagligt hovedområde (se opslag om fakultet i minilex). Så længe fagene bare arbejdede hver for sig, kunne man jo lade dem have deres taksonomi i fred – men når fagene nu skal samarbejde – fx i KS og NF - bliver det ikke ligegyldigt, hvordan deres taksonomi er.

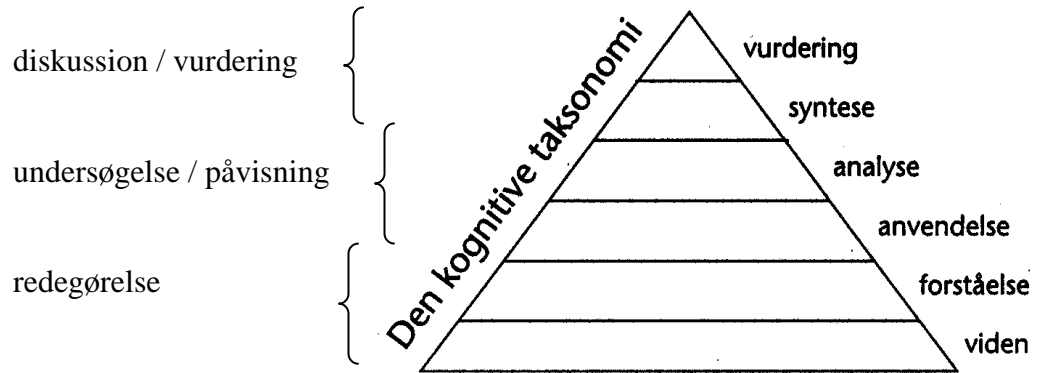
Så på den ene side skal der helst være en slags overordnet ”fællestaksonomi” – og på den anden side ved vi godt, at der også eksisterer en fagspecifik eller fakultetsspecifik taksonomi. Lad os først se på ”fællestaksonomien” – og derefter på, hvordan de tre fakulteter kan have hver deres måde at tænke taksonomi på.

Som fællestaksonomi bruger vi ’Blooms taksonomi’. Som du kan se i oversigten over værkstedsundervisningen, er Blooms taksonomi medtaget som element. Benjamin Bloom var professor i pædagogik ved University of Chicago 1943-70, og han udgav i 1956 en bog om den kognitive taksonomi, som altså er grundlaget for taksonomiskalaen herunder (prøv at google på ’Blooms taksonomi’!).

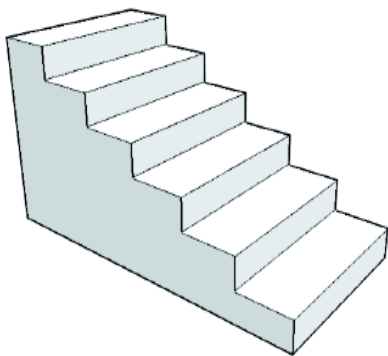
Blooms taksonomi består af 6 trin:

Viden – eller kendskab	Du skal kunne genkende og gengive/referere stoffet.
Forståelse	Du viser din forståelse ved at du kan forklare stoffet ved hjælp af nogle eksempler. Du skal også kunne forklare anvendelsen af metoder.
Anvendelse	Her er det ikke nok at kunne forklare! På dette niveau skal du demonstrere din viden ved fx at anvende teorier og metoder i forskellige situationer. Du kan fx blive bedt om at sammenligne to figurer, modeller eller tekster
Analyse	Du skal kunne opdele – eller nedbryde – en helhed i dens forskellige elementer. Og mere end det: du skal afdække relationerne mellem de enkelte elementer (hvordan hænger de sammen) med henblik på at undersøge det hele nærmere
Syntese	Her skal du foretage den modsatte bevægelse, dvs. få enkeltelementer til at danne en helhed ved at kombinere dem og se sammenhængen mellem disse. Analysen (forrige trin) følges meget ofte op med en syntese – en slags: ”altså, nu skal du bare se hvordan det hele hænger sammen!”
Vurdering	Du skal kunne diskutere, fundere, veje og bedømme. Du skal kunne præcisere grundlaget for din bedømmelse, vurdere forskellige løsninger til problemer – og argumentere for dine konklusioner.

Da overgangen mellem trinene er flydende, opererer man ofte kun med tre trin: redegørelse, undersøgelse/påvisning og diskussion/vurdering. Du kan i figuren herunder se, hvordan de to opdelinger hænger sammen. I nogle tretrins-opdelinger bruges ordet analyse i stedet for undersøgelse/påvisning.

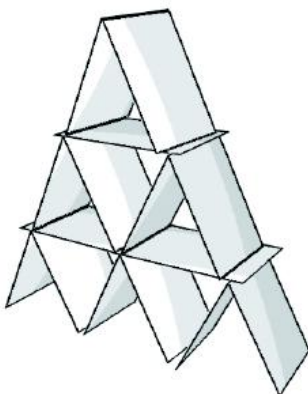
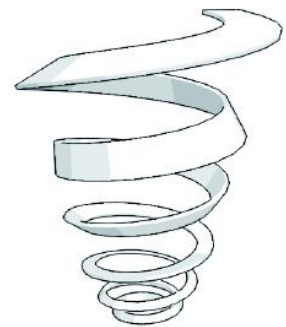

Denne måde at tænke taksonomi på – altså som et hierarki – er karakteristisk for det samfundsvidenskabelige fakultet. De enkelte niveauer udtrykker en stadig mere selvstændig behandling og tilegnelse af viden, fra ”blot” at have kendskab eller viden om noget, til at forstå det, kunne bruge det, kunne

foretage en analyse af det og herudfra en syntese – og så frem til en endelig vurdering. Samfundsfags- og historielærerne opfatter dette hierarki som en slags progression: gennem redegørelse, analyse og diskussion bliver den faglige viden i faget kvalificeret til holdninger og handleberedskab. Det kan godt lyde lidt flot det her, men det hænger meget sammen med de to fags mål med bl.a. at skabe grundlaget for at man kan deltage aktivt i vores demokrati, i politik osv. Trappen udtrykker tydeligt denne taksonomiske tænkemåde.

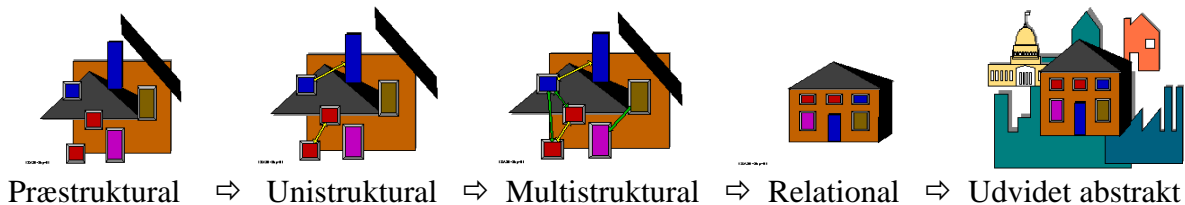
Fagene i det humanistiske fakultet tænker taksonomi og progression på en anden måde – eller rettere: ud over at tænke progression på samme måde som i det samfundsvidenskabelige fakultet, så indgår der også nogle modsætningspar som fx ’helhed ⇔ del’, og ’bredde ⇔ dybde’. Fagene arbejder i en konstant vekselvirkning mellem opfattelse af helheden og fortolkning af de enkelte dele, ikke som i en cirkel men snarere som i en spiral. Du skal i de humanistiske fag se dig selv som det skabende og tolkende menneske, der lærer at give din faglige viden en personlig form gennem det sprog, du skaber og bruger og den måde, du tolker tekster på og giver dem mening.

Fagene i det naturvidenskabelige fakultet opfatter taksonomi og progression på en helt tredje måde. Her bevæger man sig gennem stoffet fra det simple til det mere komplekse, og fra det konkrete til det mere abstrakte. Undervisningen tilrettelægges ofte meget minutiøst, sådan at man kan bygge videre på det forrige forløb, som faktisk er forudsætningen for ”at kunne komme videre”. I en vis forstand kan man godt bruge korthuset som billede på denne tankegang. Det er i hvert fald tydeligt, at man er nødt til at have fundamentet i orden for at kunne bygge videre – og oven på – i næste lag. Men korthuset er måske ikke så rammende et billede endda, idet korthuset også tit opfattes som noget, der kan brase sammen ved det mindste vindpust. Måske er et billede med legoklodser, som klik-

kes sammen et bedre billede?

Der findes også en anden måde at illustrere taksonomi og progression på i naturvidenskaberne. Den tager netop udgangspunkt i såvel bevægelsen fra det simple til det komplekse som fra det konkrete til det abstrakte. Der er overordnet tale om at kategorisere nogle forståelsesniveauer: har man ”fået noget struktur” på sin forståelse? Modellen har fået navnet ’SOLO-taksonomi’ ud fra den engelske betegnelse: Structure of the Observed Learning Outcome:

Du skal bede dine naturvidenskabslærere om at udfolde modellen med beskrivelse af de enkelte niveauer. Den er ikke så tosset!

Det er forhåbentlig fremgået af denne gennemgang, at taksonomi og progressionsforståelser i fagene virkelig er lidt af en hvepserede! Dine lærere i de enkelte fag vil naturligvis gå i dybden med dette og forklare dig, præcis hvordan man arbejder med taksonomi og progression i det enkelte fag!

Tutorordning og studiebog

På VUF har vi tutorordning og brugen af studiebog på fagpakkeholdene og danskholdene.

Hvis du går på et af de nævnte hold, vil du få udpeget en af dine lærere som tutor. Man kan også – måske mere moderne – kalde din tutor for din coach. For din tutor vil nemlig hen over året have tæt kontakt med dig, bl.a. gennem nogle planlagte samtaler, hvor I drøfter, hvordan det går med din studiemæssige og faglige udvikling. Din tutor vil også kunne rådgive dig om, hvordan du opnår de mål, du stiller op for din egen læring.

Til brug for samtalerne – og for at holde styr på jeres aftaler og følge op på dem – vil du få en elektronisk studiebog. Studiebogen fungerer som et arbejdsredskab for både dig og din tutor.

Studiebogen skal indeholde nogle faste punkter, dels oplysninger om din tidligere uddannelse og nuværende hf-forløb, dels nogle oplysninger, som du kan bruge fremadrettet sammen med din tutor. Den fremadrettede del af studiebogen indeholder punkter om faglige og studiemæssige kompetencer – og de mål, du sætter dig – og der er endvidere et punkt om de aftaler, du opstiller sammen med din tutor.

Det er vigtigt, at du opfatter studiebogen som et arbejdsredskab, du har sammen med din tutor. Den er ikke et kontrolredskab – og der findes kun studierelevante oplysninger i den. Fx vil studiebogen ikke indeholde personfølsomme oplysninger.

Værkstedundervisning

Værkstedundervisningen er obligatorisk, hvis du vil stykke sammen til en hel hf-eksamen.

Værkstedundervisningen har til formål at støtte dig i din udvikling af gode studiekompetencer.

På VUF har vi tredelt værkstedundervisningen, så den består af en studieteknisk del, en sprogdelt og en naturvidenskabelig del.

I skemaet på næste side kan du se, hvad værkstedundervisningen indeholder:

Studieteknik	Sprog	Naturvidenskab
Planlægning, læsestrategi, notatteknik, mindmap Arbejdsformer Blooms taksonomi Rapportskrivning	Almen grammatik, sproganalyse Læse- og stavekursus Ekstensiv/intensiv læsning Generel argumentationsanalyse Basisskrivekursus Udarbejdelse af synopsis Udarbejdelse af eksamensprojekt Retorik, kropssprog, formidling	IT-kompetencetræning: - tekstbehandling - informationssøgning - produktion af Powerpoint - brug af Fronter - brug af formeeditor - brug af lommeregner og grafregner Eksperimentelle teknikker Regneregler

På fagpakkeholdene har man sin egen værkstedsundervisning indbygget i undervisningsforløbet. Værkstedsundervisningen varetages for de øvrige fags vedkommende på følgende vis: Værkstedstimerne placeres i fagene Dansk 0→A, Engelsk 0→C og 0→B, Biologi 0→C og naturvidenskabelig fagpakke. Dansk tager sig af de studiemetodiske elementer af værkstedsundervisningen, engelsk tager sig af den sproglige del og biologi og naturvidenskabelig faggruppe tager sig af den naturvidenskabelige del. Fagene får tillagt ekstra timer til afholdelse af værkstedsundervisningen inden for fagene.

Niels Knap